

Stockholm den 28 april 1942.

Käred Bröder,

Det har, såsom tidigare i olika sammanhang meddelats dig, vid ett par tillfällen under den gångna vintern förekommit, att tyskarna på särskild framställning fått transportera några smärre förband av arbetsmanskaper för väg- och järnvägsbygge från Nordfinland via Haparanda till Nordnorge. En sådan transport ägde rum i mitten av januari och en annan i mitten av mars månad. Vid båda tillfällena hade uppställts som villkor, att förbanden skulle vara obeväpnade, och man hade här fått den uppfattningen, att det icke rörde sig om militära förband utan snarare om kontingenter ur "Organisation Todt" eller någon liknande semi-militär arbetsorganisation. I själva verket torde vid båda tillfällena förbanden hava utgjorts av ingenjörstrupper, vilka icke buro beväpning. De medförde ett antal godsvagnar, vilka angavs innehålla "bionlörgerät".

I mitten av april riktade nu transportofficeren vid tyska besiktningsen till järnvägsstyrelsen ytterligare en framställning om att några kontingenter dylikt arbetsmanskaper skulle få trans-

Herr Envoyén m.m. A. R i c h e r t,

B e r l i n.

porteras genom Sverige från Haparanda till Narvik (två förband), resp. till Trondheim (ett smärre förband). I samförstånd med oss lämnade överstelöjtnant Brode det svaret, att transporterna även denna gång kunde få verkställas under förutsättning likväl, att det, såsom från tysk sida bestämt uppgivits, rörde sig om förband av icke-militär natur och att de reoande voro obeväpnade. Tyska beskickningen (major Maense) bekräftade, att det vore fråga om obeväpnad trupp av icke-militär karaktär. Likaledes bekräftade tyska beskickningen på särskild förfrågan, att det medförda godset, inalles omkring 100 godsvagnar, vilket angavs bestå av "lioniergerät" (och för vilket någon ansökan om transitolicens på sikt sker i fråga om all krigsmaterial, icke ingivits), icke innehöll några vapen eller någon ammunition.

Den första transporten, (6 officerare, 192 man, 2 personvagnar och 46 godsvagnar) framfördes den 24 - 25 april från Haparanda till Narvik. Det visade sig härvid, att den tyska truppen utgjordes av ett ingenjörskompani, iförd tyska krigsmaktens uniform.

Här godsvagnarna denna gång noggrant undersöktes, framkom, att i en av dessa (nr. Hannover 36650) bland det svenska godset funnos följande kvantiteter vapen och ammunition: 178 st. gevär, 9 st. kulsprutor, 100 band (= 25.000 st.) kulsprutepatroner, 1 st. kulsprutegevär, 1 st. kulsprutepistol, 9 st. browning-pistoler, 640 st. kulsprutepatroner, 10 st. reservpipor till kulsprutegevär, 163 st. handgranater, 4.176 st. sprängkapslar, 18 lådor tändsatser och 3 lådor lyspatroner. Denna vagn har kvarhållits av svenska tuller och står nu i Kiruna.

Den 27 april ankom till Haparanda en andra transport (4 officerare, 77 man), destinerad till Trondheim. Vid visitation anträffades i en av de medföljande godsvagnarna (nr. Hannover 35620) 107 gevär, 7 pistoler och 2 lådor gevärsammunition. Även i detta fall har vagnen kvarhållits (i Haparanda).

En tredje och sista transport väntas i kväll till Haparanda. Den är destinerad till Narvik och skall omfatta 6 officerare, och ca. 150 man i 3 personvagnar jämte 46 godsvagnar. Tyska beskickningen har nu i sista stund (förmodligen med anledning av vad som kommit i dagen beträffande de båda första transportererna) meddelat, att en av dessa godsvagnar innehåller vapen och ammunition. Man har här beslutat sig för att denna vagn/^{tillsvidare}loke får släppas igenom; transporten i övrigt skall däremot få passera, ehuru väl anledning egentligen föreläge att stoppa den i sin helhet.

Saken kommer nu att här upptagas med tyske transport-officeren. Jag ber att få återkomma, därest därutöver någon åtgärd påkallas även från Din sida.

Kumlin

Sekretärare I. Haggföf,

Kungl. Utrikesdepartementet.

Med anledning av försök till vapensmuggling i de transporter, som under de senaste dagarna framförts för tyska krigsmaktens räkning från Haparanda, kallade jag Major Maëns till mig i dag. Jag framhöll härvid att medgivande till ifrågasvarande transporter givits under förutsättning, att förbanden icke varit att betrakta såsom militär trupp och att de varit helt obeväpnade. Någon tvakan om dessa förutsättningar kunde enligt min mening icke rås efter våra upprepade samtal i denna sak. Det ösktat hade vid förestående kontroll framgått, att i den första transporten medförts bl.a. 176 gevär, 9 kulsprutor; i kulsprutegevär, i automatpistoler, 9 pistoler, 25000 skott, 165 handgranater avensom sprängkapslar och annan liksomspiklig krigsmateriel. I den andra transporten hade kontrollen fastställt, att bl.a. 107 gevär, 7 pistoler, ammunition och annan liksomspiklig krigsmateriel medförts. I den tredje transporten hade man synbarligen också varit för avsikt att medföra vapen och framställning härav hade på sistnämnda stund ingivits, men hade vid Elfallet denna framställning avlagits från svensk sida. Jag framhöll för Maëns, att de svenska myndigheterna varit i gäsp öppenhet över dessa försök till smuggling och skulle det ju varit helt naturligt, om transportererna i sin helhet blivit avvisade, så snart försöken blivit upptäckta. För egen del tog jag den nonchalans, som ådagalagts och den uppenbara överträdelsen av den träffade överenskommelsen, som en grov förolämpning, vilken näppeligen vore ägnad att underlätta ett friktionsfritt samarbete för framtiden. Jag framhöll i detta sammanhang, att det var min bestämda uppfattning att några ytterligare transporter av denna art främdeles icke skulle komma att bifallas.

Maëns medgav, att ingen tvakan rått om de av mig angivna förutsättningarna för transporten. Huruvida förbandet vore att betrakta som ett militärt förband eller ej kunde diskuteras. Under nu rådande förhållanden voro ju alla arbetsavdelningar mer eller mindre militärt organiserade. Att vapen medförts beklagade Maëns

livligt och förklarade, att detta stod i direkt strid mot de skriftliga instruktioner han utfärdat till Torneå rörande dessa transporter. Händelsen vittnade enligt Maenss om både dumhet och grov nonchalans. För att ytterligare belysa den nonchalans, som kommit till uttryck, överlämnade jag till Maenss den papperslapp, som en av transportbefälhavarna lämnat såsom "Sonderausweis". Maenss behöll denna och uppgav, att han skulle påtala slarvet. Maenss beklagade ånyo det inträffade och framhöll, att han mycket väl förstod, att de dumheter, som gjorts, skulle komma att verka på sådant sätt, att transporter av denna art främdeles icke skulle beviljas.

Jag tog därefter upp frågan om ändrade grunder för Hufeisentransporterna mellan Storlien och Narvik. Härvid framhölls från min sida, att det ur rent järnvägsteknisk synpunkt vore önskvärt att få tågantalet på Inlandsbanan reducerat och att i samband därmed ändra transporternas karaktär till rena personaltransporter. Två sådana skulle framföras per vecka, varvid liksom nu de för Torneå avsedda personvagnarna skulle medfölja. Eventuella godsvagnar skulle i princip ledas över Bräcke - Boden på den elektrifierade linjen. Endast i sådana undantagsfall, då tyskt följemanskap ansågs ofrånkomligt, skulle godstransporterna ledas över Inlandsbanan, och härvid skulle personalstyrkan begränsas till ett fåtal man.

Major Maenss uppgav, att han för sin del anslöt sig till det skisserade förslaget men självfallet måste inhämta besked från Oslo och därför skulle återkomma till frågan.

Slutligen orienterade jag Major Maenss om, att polisen anhållit en svensk järnvägsman, som stulit cigaretter och sprit ur kantinevagnen i Hufeisentågen.

Stockholm den 29. april 1942.

Henrik Wrede.